

Guia d'aprenentatge

Didàctica

(6 ECTS)

Any acadèmic 2013-2014

Semestre: 1r Curs: 2n

Grau en Educació Social

MòdulE: Disseny, gestió i avaluació de programes de intervenció socioeducativa

Matèria: Models i tècniques de planificació i disseny de programes en Educació social

Professor: Francesc Garreta i Gambús

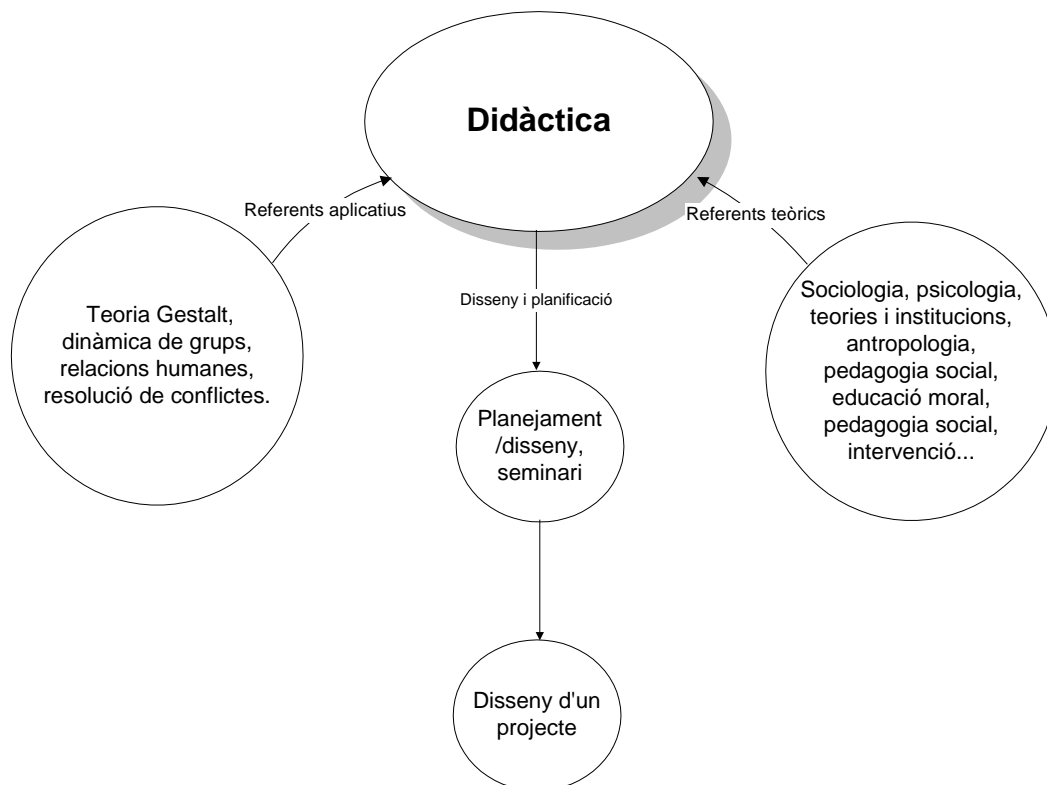
1.- Presentació assignatura

Quan tenim davant un adolescent, una dona, una persona gran, quan tenim davant un repte educatiu i hem de pensar com l'hem d'educar? Què cal fer perquè aprengui? Què he de fer per ensenyar a aprendre? Ens trobem davant de la didàctica. La didàctica dóna resposta justament a **com** hem d'educar.

La didàctica justament es dibuixa en el procés d'ensenyament - aprenentatge. En com hem d'ensenyar i què hem de fer perquè la gent aprengui.

La didàctica és ciència i és tècnica, el seu tret diferenciador d'altres matèries que estudies dins de la carrera és que la didàctica és un saber tecnològic, un saber aplicat i, per tant, veu dels referents teòrics: teories, de models o paradigmes d'altres disciplines afins: pedagogia, psicologia, sociologia i proposa pautes d'intervenció, d'aplicació.

A més a més la didàctica et servirà per saber fer unitats didàctiques, per a planificar una acció formativa i això serà una peça clau per saber fer unitats de programació en el seminari i en altres assignatures, per saber dissenyar i planificar a tercer i arribar a fer projectes a quart.

2.- Competències a desenvolupar

- Conèixer tècnicament el procés d'ensenyament-aprenentatge dins l'acció social
- Saber identificar la relació existent entre didàctica i currículum
- Saber dissenyar les unitats de programació com eines de planificació educativa
- Aplicar metodologies i tècniques d'observació de la realitat i d'anàlisi de contextos amb rigor i precisió
- Definir objectius, planificar, realitzar i avaluar activitats, processos i projectes orientats a les persones i als grups
- Ser capaç de construir eines i instruments d'avaluació per millorar els processos educatius

3.- Continguts

El primer mòdul ens respon què és la didàctica? Per a conèixer què és la didàctica caldrà primer de tot definir-la, saber-ne el caràcter i els seus criteris. Ens haurem d'apropar a conceptes afins a la didàctica i caldrà endinsar-nos en el seu objecte i intencionalitat.

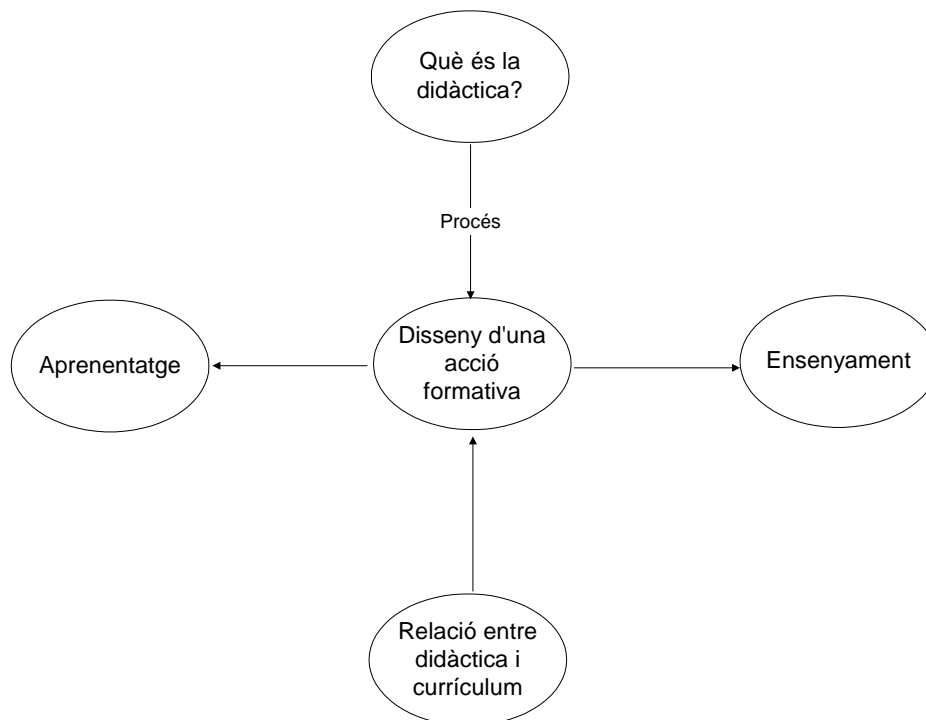
Un cop feta l'aproximació a la didàctica veurem i aprendrem a dissenyar una acció formativa, (mòdul 2) veurem com es fan les Unitats Didàctiques (UD). I analitzarem els límits i els factors d'èxit i fracàs del disseny d'una acció formativa .

Després, en el tercer mòdul, analitzarem la dinàmica de l'aprenentatge i diferents tipus d'aprenentatge que com educadors socials haurem de conèixer i poder implementar segons les diferents situacions.

El quart mòdul ens haurà de respondre justament a l'art d'ensenyar; què implica ensenyar? Farem especial èmfasi en el fet comunicatiu i com podem ensenyar, conèixer els nostres límits i els nostres recursos. Conèixer les nostres capacitats i reflexionar sobre el que implica el fet educatiu.

En acabar, en el mòdul 5, veurem les seves semblances i diferències amb el currículum, i establim el lligam entre didàctica i disseny i projectes (assignatures de tercer i de quart que donaran coherència a tot el tema de planificació didàctica). Serà com tancar el cercle.

La didàctica la dibuixarem en 5 mòduls:

1. Aspectes conceptuals de la didàctica

1.1. Dida què?

1.1.1. Definició de didàctica

1.2. La didàctica: realitat i context de la seva aplicació

1.2.1. Evolució de la didàctica

1.2.2. Els punts cardinals de la didàctica

2. Disseny de l'acció formativa

2.1. Necessitats educatives. Concepte i delimitació.

2.2. Unitats didàctiques. Models de programació.

2.2.1. Elements de la UD

2.2.2. De les intencions educatives als objectius de la formació.

2.2.3. Els continguts: fets i conceptes; procediments; actituds, normes i valors.

2.2.4. Metodologia i temporalització. Adequació i condicionants. Avaluació

2.2.5. Avaluació.

2.3. Paradigmes de la didàctica. Models d'acció didàctica.

3. Aprenentatge

3.1. Aprenentatge: aproximació conceptual

3.1.1. Aprenentatge: estils d'aprenentatge i qualitat de l'aprenentatge.

3.2. Dinàmica de l'aprenentatge

3.2.1. Dels processos de sensibilització als processos de transfer i avaluació.

3.3. Tipus d'aprenentatge.

3.3.1. Aprenent amb signe positiu.

3.3.2. Aprenentatge significatiu i Aprenentatge mediador. Un passeig per:
Ausubel, Bruner, Feuerstein, Vygotsky i Sternberg

3.4. Aprenentatge dialògic

3.5. Altres tipus d'aprenentatge

4. Ensenyament

4.1. Factors intra/interpersonals del procés d'ensenyament - aprenentatge.

4.1.1. Indrets de la didàctica

4.1.2. Comunicació educativa.

4.1.2.1. Axiomes i elements de la comunicació.

4.1.2.2. L'escolta i el *feedback*.

4.1.3. El jo educador

4.2. Tècniques, recursos, mètode, procediments i estratègies didàctiques.

4.3. El tacte pedagògic.

5. Currículum

5.1. Didàctica i/o currículum.

5.1.1. Concepte de currículum

5.1.2. Semblances i diferències entre didàctica i currículum

5.2. Un model holista de currículum: reflexió, estratègia, acció

5.2.1. De les fonts curriculars, nivells curriculars, disseny curricular, elements curriculars

5.2.2. PEC, PCC, PEI.

5.2.3. Innovació i canvi curricular.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- Serà capaç de dissenyar unitats didàctiques adaptades als contextos educatius i als seus destinataris.
- Tindrà coneixement i destreses per a comprendre i analitzar el procés d'ensenyament-aprenentatge
- Serà capaç de construir eines i instruments avaluatius per millorar els processos educatius

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Donarà suport a l'estudiant, aportant informació i recursos per a l'aprenentatge.
- Proposarà diverses activitats d'ensenyament aprenentatge (individuals i grupal).

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Llegir la lectura obligatòria de l'assignatura.
- Participar en els debats grupals entorn dels continguts.
- Dissenyar i dur a terme una unitat didàctica.
- Analitzar casos pràctics.
- Participar en el disseny de les eines d'autoavaluació del grup i la seva implementació.

Treball a l'aula	56.25 hores	2.25 ECTS
Treball tutoritzat	56.25 hores	2.25 ECTS
Treball autònom	37.5 hores	1.5 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura és continuada i consta de tres tipus d'evidències , amb un total de sis activitats d'avaluació: 3 exercicis de síntesis de contingut, 1 exercici pràctic (grupal) i 2 proves de contrast.

Els *exercicis de síntesis de mòdul* en direm **Cartes d'aprenentatge** i equivalen a fer una reflexió sistematitzada dels continguts de l'assignatura. Per cada bloc de contingut es proposarà una cita a comentar, uns interrogants a respondre i activitats a fer per part de l'alumne dels que caldrà deixar constància per escrit. Aquests exercicis podran realitzar-se en gran grup però es presentaran individualment

Alumnes correctors: per cada lliurament es buscarà cinc alumnes correctors. Aquests estaran exempts de lliurar el treball escrit. La tasca encomanada consistirà en corregir treballs de companys i preparar, conjuntament, el retorn a l'aula.

Calendari	LLIURAMENT	RETORN CORRECCIÓ
Carta 1	11 octubre	18 octubre
Carta 2	15 novembre	22 novembre
Carta 3	9/10 desembre	16/17 desembre

L'exercici *pràctic* consistirà en l'elaboració i posada en escena d'una **Unitat didàctica** (UD). Equival a preparar una intervenció educativa, de 30 minuts, que caldrà dur a terme en horari de l'assignatura. Per a l'elaboració de la UD cada grup haurà de decidir a quin col·lectiu va adreçada, així com la temàtica que vol treballar. Activitat a realitzar i presentar en petit grup de quatre persones.

Grup mirall: cada grup estarà agermanat amb un altre. Mútuament s'explicaran la UD abans de dur a terme la intervenció i posteriorment, el grup mirall farà un retorn de tot allò que ha pogut observar durant l'exposició.

Calendari

Sessions de treball a l'aula per fer i corregir la UD: 21/22 (segons grup) i 25 d'octubre

Exposició (segons calendari anirem fent dues exposicions per dia començant el 4/5 de novembre i fins el dia 18/19 de novembre)

Lliurament del treball escrit:

Primer lliurament: 25 d'octubre

Segon lliurament: 29 de novembre

Els *exercicis de contrast a l'aula (ECA's)* són de caràcter individual. El primer d'ells constarà de dos interrogants sobre la lectura obligatòria de l'assignatura. Parcerisa, A. (2010) *La educación social. Una mirada didáctica*. Barcelona: Graó. El segon implicarà la correcció individual d'una UD ja elaborada.

Calendari

Exercici del llibre: 11 d'octubre

Correcció de la UD: 15 de novembre

6.2.- Criteris d'avaluació

Per aprovar l'assignatura cal aprovar totes les activitats.

Ponderació: 30% els exercicis de síntesis de mòdul, 40% de la prova pràctica i 30% dels exercicis de contrast a l'aula (15% llibre i 15% correcció d'una UD).

En relació als exercicis de síntesis de mòdul (cartes) es valorarà la participació en els debats a l'aula (presencial i virtual) i la claredat de les reflexions exposades, així com la capacitat de síntesi dels conceptes teòrics treballats i el grau d'identificació de la seva implicació en la pràctica professional.

En relació a l'exercici pràctic (UD) es valorarà la correcció tècnica (que presenti desenvolupats tots els apartats corresponents, la coherència interna i la viabilitat o grau de realitat), l'exposició (rigor i claredat de l'exposició i adequació metodològica) i el rigor acadèmic del treball escrit (fonamentació de la proposta i justificació de la pertinença).

En relació a la prova de contrast a l'aula (ECA) de la lectura obligatòria es valorarà la comprensió de la lectura.

En relació a la prova de contrast a l'aula (ECA) de la unitat didàctica es valorarà la correcció tècnica.

Alumnes d'itinerari adaptat

El sistema d'avaluació continuada serà el mateix que la resta de companys.

Els exercicis de síntesi de mòdul es lliuraran via e-campus i disposaran d'un fòrum específic

L'exercici pràctic s'haurà de defensar en espai de tutoria a pactar amb el professor abans del dia 28 d'octubre

Les proves de contrast es poden realitzar els dies fixats per a la resta de companys. En cas d'impossibilitat d'assistir a les dates proposades, aquests dos exercicis es realitzaran en període oficial d'exàmens.

7.- Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic.

Correu electrònic: fgarreta2@peretarres.url.edu

Horari d'atenció: dimarts i divendres de 13 a 14'30 (cal sol·licitar cita prèviament via correu elèctric)

8.- Bibliografia i recursos

Bibliografia bàsica

Bolívar, A. (2008). *Didáctica y Currículum: de la modernidad a la postmodernidad*. Ediciones Aljibe: Archidona

Forés, Anna; Vallvé, Montserrat (2002). *Quan la didàctica porta el nom d'educació social*. Barcelona: EUTSES Fundació Pere Tarrés.

Parcerisa, Artur (2010). *La educación social. Una mirada didáctica*. Barcelona: Graó.

Van Manen, M. (2002). *The tone of teaching. The language of pedagogy*. London: Althouse Press.

López, Pau (2008). *Espais d'aprenentatge. Idees, estratègies i reflexions*. Barcelona: Drecera

Bibliografia recomanable

Bach, Eva; Darder, Pere (2004). *Des-educate: una proposta para vivir y convivir mejor*. Barcelona: Paidós.

De La Torre, Saturnino (1993). *Aprender de los errores. El tratamiento didáctico de los errores como estrategia de innovación*. Barcelona: Editorial Escuela Española.

De La Torre, Santurnino (1993). *Didáctica y currículo*. Madrid: Dykmson.

Del Pozo, Pilar (2007). *Formación de formadores*. Madrid: Ediciones Pirámide.

Freire (1994). *Cartas a quien pretende enseñar*. Mèxic: Siglo XXI.

Gardner, Howard (2008), *Las cinco mentes del futuro*. Paidós. Barcelona

Jurado De Los Santos, P. (1997). *Requisits de l'aprenentatge*. Barcelona: EDIUOC.

Meireu, Philippe. (1997). *Aprender sí. Pero ¿Cómo?* Barcelona: Editorial Octaedro.

Meireu, Philippe. (1998). *Frankenstein educador*. Barcelona: Laertes

Morin, Edgar (2001). *Tenir el cap clar. Per organitzar els coneixements i aprendre a viure*. Barcelona: La Campana.

Parcerisa, Artur (1999). *Didáctica en la educación social*. Barcelona: Graó.

Pont Barceló, E. (1997). *Models d'acció didàctica*. Barcelona: EDIUOC.

Rancière, J (2003). *El maestro ignorante*. Barcelona: Laertes

Tejada, J. (2005). *Didáctica-Currículum. Diseño, desarrollo y evaluación curricular*. Barcelona: Davinci

Van Manen, M. (1991) *The tact of teaching. The meaning of pedagogical thoughtfulness*. London: Althouse Press.

Zabala i Vidiella, A. (1995). *La pràctica educativa. Com ensenyar*. Barcelona: Ed. Graó.